

DERMATOLOGIE IN DE KUNST

Mammilla supplementaria

J. Toonstra¹, M.B. Crijns²¹ Dermatoloog, Amersfoort² Dermatoloog, Huid- en Melanoomcentrum, Antoni van Leeuwenhoek, Amsterdam

Correspondentieadres:

Johan Toonstra

E-mail: johan.toonstra@gmail.com

De aanwezigheid van extra tepels is niet ongewoon en zou zelfs in 1-6% van de bevolking voorkomen, wat vaker bij mensen met het negroïde huidtype. Meestal komt het sporadisch voor maar familiale gevallen tot in vier generaties zijn ook beschreven. De officiële term hiervoor is polythelia. In de dagelijkse praktijk wordt dit met enige regelmaat gezien, meestal unilateraal maar niet zelden bilateraal (figuur 1). Tijdens een zwangerschap kunnen deze tepels uitvloed vertonen. De lokalisatie is meestal langs de zogenoemde melklijst, een denkbeeldige lijn verlopend van oksel over de tepel naar de lies. Andere beschreven lokalisaties van extra tepels zijn schouder, gelaat, rug en bovenbeen. Een extra borst (polymastie) is echter zeer ongewoon en komt meestal in de oksel voor. Hierbij kan de tepel ontbreken waardoor herkenning lastiger is. Van Anna Boleyn, één van de vrouwen van Hendrik VIII, werd wel beweerd dat ze drie borsten had maar dit is zeer dubieus. Een extra en ook functionerende borst aan het bovenbeen is afgebeeld op een bekende afbeelding uit 1887 (figuur 2). Dit werd ook beschreven bij een 74-jarige man aan de achterzijde van een bovenbeen.¹ Het hoogste aantal extra borsten dat beschreven is, is acht naast twee normale borsten.² De ontwikkeling van mammacarcinoom in een extra borst komt sporadisch voor.³

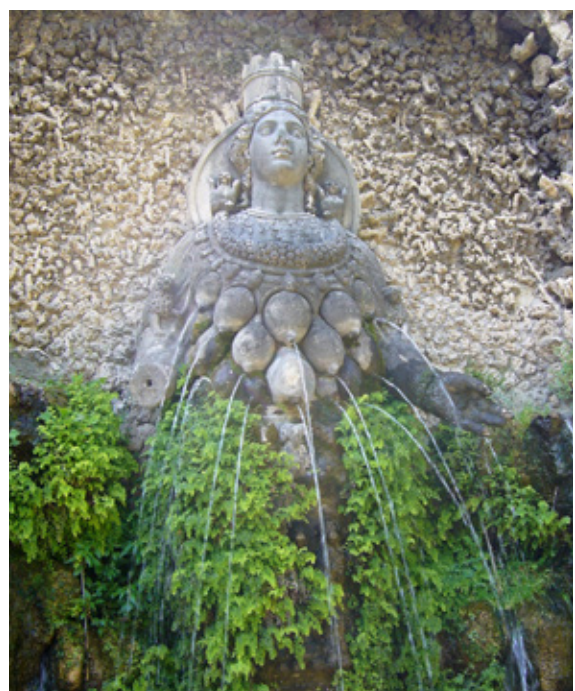

Figuur 1. Een extra tepel komt frequent voor. Deze lijkt meestal sterk op de normaal aanwezige tepels.

Figuur 2. "Woman feeding child from breast and leg", 1887. Wellcome Library Londen.

Een bekende vruchtbaarheidsgodin uit de Griekse tijd was de godin Artemis (in de Romeinse tijd Diana genoemd) die wel wordt afgebeeld met talrijke borsten (figuur 3) hoewel omstreden is of het borsten dan wel afbeeldingen van kalebasvormige druppels zijn.

Figuur 3. De godin Diana van Efeze als fontein bij de Villa d'Este, Tivoli, Italië.

De jonge beeldhouwer Bogdan Rata uit Timisoara, Roemenië, maakt menselijke lichaamsdelen zoals vingers en oren van polystyreen, verf, pleisterwerk en synthetische hars en combineert dit tot nieuwe groteske levensvormen waarbij de normale anatomie deels herkenbaar blijft. Deze beelden doen vaak ongemakkelijk aan. Een werk van hem uit 2010 laat aan de voetzolen extra tepels zien (figuur 4). Nu lijkt dit een vreemde lokalisatie maar in 2006 werd in de *Dermatology Online Journal* een casus in Brazilië beschreven met een echte tepel aan de voetzool (figuur 5 en 6).⁴

Figuur 5. Extra tepel aan de voetzool.

Figuur 6. Detail van figuur 7. Zelfs haargroei is aanwezig.

De kunstenaar Gabriël Grün, waarvan in een eerder nummer van dit tijdschrift een schilderij met piebaldisme werd besproken, heeft polythelia op een bijzondere manier uitgewerkt (figuur 7 en 8). Zelf geeft de kunstenaar desgevraagd de volgende toelichting op dit schilderij met als titel *Tacto*: “Well, the idea struck around the sensibility of nipples, mainly, their power to produce and receive strong signals. I was

Figuur 4. Extra tepels aan de hielen in het werk ‘Tits’ van de Roemeense kunstenaar Bogdan Rata.

transported by the imagined feeling of an enhanced all-round net of tickling, then of course the stress and focus on the one nipple in the palm, the figure closing her eyes to concentrate, it seemed a powerful image, evocative. I like this hybrid beings that draw you to their world, their condition, so you can fantasize about dressing up in their skin, in the lot they got. So I tried to paint her as real as possible, so as the trick to work. If you can't convey the physical sensation the viewers just won't follow the desired path of feeling, I wouldn't achieve the same effect in a black and white engraving, color is also evocative, as much as the smoothness of oil”.

POLYTHELIA EN GEASSOCIEERDE AFWIJKINGEN

Minder bekend is dat volgens meerdere studies extra tepels geassocieerd kunnen zijn met aangeboren afwijkingen van nieren en de tractus urogenitalis. Bij een onderzoek van 146 patiënten met een extra tepel werden in 11 gevallen (9 mannen en 2 vrouwen) afwijkingen vastgesteld aan nieren en urinewegen.⁵ Dit was significant vaker dan in een controlegroep van 2645 personen. De gevonden afwijkingen waren polycystische nieren, unilaterale nieragenesie, familiale niercysten en stenose van de pyelo-ureterale overgang. Andere studies melden aanleg van extra nieren, nierkanker en eveneens cardiovasculaire afwijkingen.⁶ Zij adviseren dan ook naast een gedetailleerde familieanamnese een grondig onderzoek van nieren en urinewegen te doen bij de aanwezigheid van polythelia.

Figuur 7. 'Tacto' door Gabriël Grün, 2010, olieverf op doek 180 x 70 cm, in bezit van de kunstenaar.

Figuur 8 Detail uit 'Tacto' met concentratie op de tepel in de handpalm.

LITERATUUR

1. Camisa C. Accessory breast on the posterior thigh of a man. *J Am Acad Dermatol* 1980;3:467-9.
2. Deaver JB, McFarland J. The breast: its anomalies, its diseases, and their treatment. Philadelphia, P Blakiston's Son and Co, 1917:45-101.
3. Bröker MEE, Bekken JA, Reijnen MPJ, Bröker WFHL. Mammacarcinoom in een accessoire borst. *Ned Tijdschr Geneeskd* 2011;155:1-3.
4. Conde DM, Kashimoto E, Torresan Z, Alvarenga M. Pseudomamma on the foot: an unusual presentation of supernumerary breast tissue. *Dermatol Online J* 2006;12:7.
5. Urbani CE, Betti R. Accessory mammary tissue associated with congenital and hereditary nephrouinary malformations. *Int J Dermatol* 1996;35:349-52.
6. Grimshaw EC, Cohen PR. Supernumary nipple and seminoma: case report and review of polythelia and genitourinary cancers. *Dermatol Online J* 2013;19:4.